

• آشنایی با مؤسسه آموزش از راه دور صبا

کابینی به وسعت دنیا

• شیبیا ملک
عکس: رضا بهرامی

دیگری در «مانیل»، همه در کلاس ادبیات آقای قربانی حاضرند. فضای عجیب و جالبی بود. هر معلم در کابین خود با تعدادی از کودکان ایرانی در نقاط دیگر جهان در گفت‌وگو بود. آموزش می‌داد و باز خورد می‌گرفت.

دوستانم در اتاق دیگری با خانم مظفری - مدیر آموزش مؤسسه - و چند تن از دبیران که در فاصله دو کلاس برای استراحت از کابین بیرون آمده بودند، گفت‌وگو می‌کردند. من هم به جمع آن‌ها ملحق شدم.

معرفی مؤسسه

«مؤسسه فرهنگی آموزشی زم کوثر شرق» مؤسسه‌ای خصوصی است که در سال ۱۳۸۷، با هدف ایجاد مؤسسه اینترنتی و دانشگاهی مجازی با ارائه مدل نوین آموزشی همراه با استانداردهای پیشرفته برای پوشش آموزشی ایرانیان مقیم خارج از کشور و آموزش زبان فارسی به آنان (برای ایرانیان خارج از کشور و غیر ایرانیان علاقه‌مند به یادگیری زبان فارسی و آموزش‌های کلاسیک نظیر دوره‌های آموزشی سازمان‌ها و مؤسسات گوناگون) تأسیس شد. مدرسه آموزش از راه دور «صبا»، واحد مدرسه‌ای این مؤسسه است که زیر نظر «اداره کل مدارس خارج از کشور وزارت آموزش و پرورش» فعالیت می‌کند.

در حال حاضر، مؤسسه بیش از ۵۰۰ دانش آموز ایرانی از کشورهای فیلیپین، هنگ کنگ، مالزی، سنگاپور، چین، امارات متحده عربی، قطر، ترکیه، نیجریه، استرالیا، ایتالیا، لهستان، هلند، آلمان، فرانسه، انگلستان، بلاروس و کانادا دارد. در بعضی از این کشورها، مؤسسه دارای دفتر اداری است.

تا همین چند سال پیش آموزش از راه دور مرا به یاد آموزش مکاتبه‌ای و بسته‌های پستی می‌انداخت که از مؤسسه‌ای در قم برای دوستانم در تهران ارسال می‌شد؛ بسته‌هایی پر از نوار کاست و چند کتاب خودآموز. آن زمان چنین پدیده‌ای بسیار نادرانه بود. چرا که در دنیای آموزش، تهران تا قم دیگر فاصله‌ای نداشت. اما چندی بعد، ملاقات با دانشجویی که در ایران به صورت برخط (آنلاین) در حال گذراندن دوره اختر فیزیک در دانشگاهی در استرالیا بود، بر وسعت دید من نسبت به آموزش از راه دور بسیار افزود. امروز دیگر دیدن دوره‌های برخط در دانشگاه‌های معتبر جهانی کسی را متحیر نمی‌سازد. گویا واقعاً قرار است آموزش مرزهای زمان و مکان را نادیده بگیرد و یادگیری برای همه میسر باشد.

اما آیا ما همیشه مصرف‌کننده‌ایم؟ شاید برای شما هم چون من این سؤال مطرح شود که آیا چنین آموزش‌هایی به زبان فارسی برای بچه‌های ایرانی خارج از کشور امکان‌پذیر است؟ آیا چند سی‌دی و فیلم و کتاب نهایت بضاعت آموزش و پرورش ماست؟ شاید اگر به تشویق دوستان در آن بعد از ظهر سرد پاییزی پا به «مؤسسه آموزش از راه دور صبا» نگذاشته بودم، همچنان در حسرت کاری مشابه آموزش‌های دانشگاه‌های خارجی می‌ماندم.

از پله‌ها که بالا رفتم، در مؤسسه باز شد و چند اتاقک شیشه‌ای کابین شکل را دیدم که در آن‌ها معلمانی پشت به من و رو به صفحه نمایش رایانه مشغول کار بودند:

- آهان، آفرین!

- بچه‌ها گوش کنید! حواستون به منه؟

یکی در «میلان»، دیگری در «بوژبی» آن

ما فقط اسامی دانش‌آموزان را به دفتر مدارس خارج از کشور آموزش و پرورش تحویل می‌دهیم. آن‌ها سؤال را می‌فرستند و آزمون را در یک دفتر دولتی مثل سفارتخانه یا کنسولگری ایران در هر کدام از این کشورها برگزار می‌کنند

در طول هفته، نزدیک به ۱۵۰ کلاس برخط ۹۰ و ۶۰ دقیقه‌ای برای دانش‌آموزان دبیرستان و دوره راهنمایی تحصیلی برگزار می‌شود. کلاس‌ها با حداقل یک و حداکثر حدود ۱۷ متقاضی (برای دروس عمومی) تشکیل می‌شوند. مؤسسه صبا در حدود ۱۵ نفر کادر اداری در مرکز تهران و حدود ۲۰ نفر کادر آموزشی دارد. دفتر اداری در ساعات اداری فعال است اما کلاس‌های مؤسسه که به دلیل اختلاف افق کشورهای گوناگون برای ساعات خاصی برنامه‌ریزی شده‌اند، تا ساعت ۷:۳۰ شب به وقت تهران ادامه دارند.

روند کار

نظام آموزشی مدرسه «ترمی-واحدی» است و در ابتدای هر ترم با توجه به متقاضیان هر درس، کلاس تعریف می‌شود. در صورتی که تعداد متقاضیان یک درس زیاد باشد، کار ساده‌تر است و می‌توان کلاس را در دو گروه و دو زمان متفاوت برگزار کرد اما اگر تعداد کم باشد، با توجه به اختلاف افق در کشورهای گوناگون، کلاس‌بندی به گونه‌ای انجام می‌شود که همه دانش‌آموزان بتوانند در زمانی مناسب از کلاس استفاده کنند. معمولاً کلاس‌ها در ساعتی تشکیل می‌شوند که به وقت کشورهای اروپایی، صبح و به وقت کشورهای آسیای جنوب شرقی مثل مالزی، حدود چهار بعد از ظهر است. کلاس‌ها کاملاً رسمی هستند و حضور دانش‌آموزان در کلاس ثبت می‌شود. در صورت غیبت غیرموجه بیش از سه جلسه نیز دانش‌آموز امکان دسترسی به کلاس برخط را از دست می‌دهد و تنها می‌تواند از فایل‌های آفلاین استفاده کند.

کلاس به‌طور کامل ضبط می‌شود (البته اگر معلم بخواهد قسمتی از کلاس ضبط نشود، می‌تواند ضبط را متوقف کند) و فایل ضبط‌شده کلاس روی سایت قرار می‌گیرد. به‌علاوه فایل کلاس‌های ضبط‌شده قبلی (مربوط به ترم‌های پیش و استادان متفاوت) نیز روی سایت مؤسسه - که اکثر فعالیت‌های مؤسسه از طریق آن انجام می‌شود - موجود است و دانش‌آموز امکان دسترسی به آن‌ها را دارد و می‌تواند هر کدام را که بایش مفیدتر است، هر چند بار که نیاز دارد، مشاهده کند. معلم می‌تواند سایر مواد آموزشی مثل فیلم، پویانمایی (انیمیشن)، آزمایشگاه مجازی و... را روی سایت قرار دهد. دانش‌آموز نیز می‌تواند در هر ساعتی از شبانه‌روز، برای معلم

پیغام یا سؤال بگذارد و یا حتی به پیغام خود، فایل ضمیمه کند. معلم قبل از کلاس بعدی، پیغام‌ها و سؤالات بچه‌ها را به همراه تکالیف آن‌ها واری می‌کند.

نمره مستمر دانش‌آموزان، با توجه به وضعیت حضور و غیاب آن‌ها، میزان استفاده از سایت، سؤال و جواب و حضور فعال در کلاس، انجام تکالیفی که معلم برای آن‌ها می‌فرستد و نیز آزمون میان‌ترم داده می‌شود. خانم مظفری، مدیر آموزش مؤسسه، در مورد نحوه برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم می‌گوید: «برای امتحانات میان‌ترم، با اولیای دانش‌آموزان هماهنگ می‌کنیم. سؤالات را برای آن‌ها با پست الکترونیکی می‌فرستیم، آن‌ها پس از برگزاری آزمون پاسخ سؤالات را اسکن می‌کنند و دوباره برای ما می‌فرستند. البته در کشورهایی که تعداد دانش‌آموزان زیاد است (مثل امارات و مالزی)، آزمون به‌صورت هماهنگ در دفتر مؤسسه در آن کشورها برگزار می‌شود. در ضمن، روز قبل از هر امتحان کلاس رفع اشکال هم داریم».

آزمون پایانی در اختیار ما نیست. ما فقط اسامی دانش‌آموزان را به دفتر مدارس خارج از کشور آموزش و پرورش تحویل می‌دهیم. آن‌ها سؤال را می‌فرستند و آزمون را در یک دفتر دولتی مثل سفارتخانه یا کنسولگری ایران در هر کدام از این کشورها برگزار می‌کنند. بعد دفتر مدارس خارج از کشور نمرات دانش‌آموزان را برای ما می‌فرستند. کیفیت آموزش مؤسسه در سطح خوب و قابل قبولی است. ما با همین سیستم غیرحضوری و با آزمون متمرکزی که آموزش و پرورش برگزار می‌کند، دانش‌آموزی داریم که با معدل بیست فارغ‌التحصیل شده است».

ارتباط با اولیا

اولیا می‌توانند از طریق سایت با مؤسسه ارتباط بگیرند و گزارش فعالیت فرزندانشان را در آنجا ببینند. به‌علاوه، اگر ارتباط از طریق رایانه برایشان مشکل باشد - که معمولاً چنین نیست - امکان تماس تلفنی نیز وجود دارد. به‌دلیل اینکه بچه‌ها بیشتر با سایت مرتبط‌اند، هر وقت نیاز باشد مؤسسه برای آن‌ها پیغام می‌گذارد که از اولیایانشان بخواهند با مؤسسه تماس بگیرند. البته در این مواقع اتفاق‌های جالبی هم می‌افتد؛ مثلاً پیغام به دانش‌آموزانی می‌رسد که در سنین بالاتر مثلاً ۳۵ سال هستند و به مدد این سیستم، امکان ادامه تحصیل برایشان فراهم

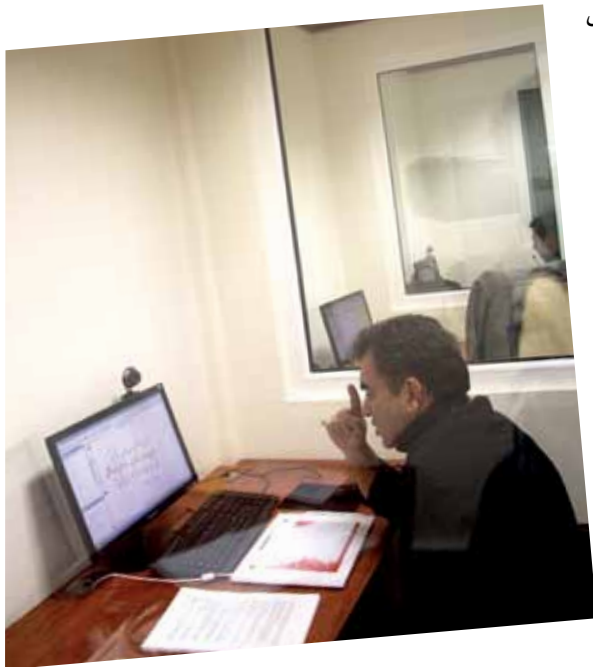
اصلاً حس نمی کنید که این بچه‌ها هزاران کیلومتر از شما دورند. خیلی زود با آن‌ها ارتباط برقرار می کنید و بچه‌ها هم خیلی سریع سیستم را می پذیرند و ارتباط خوبی برقرار می شود

آموزش معلمان

از خانم مظفری می پرسیم: «آیا معلمانی که می خواهند به جمع همکاران شما بپیوندند، آموزش خاصی دریافت می کنند؟»

پاسخ این است که حداقل سه جلسه ۹۰ دقیقه‌ای آموزش می بینند. در یک جلسه فایل آموزشی سایر همکاران را می بینند و از تجربیات آن‌ها استفاده می کنند. جلسه بعد به دست‌ورزی و آشنایی با نحوه استفاده از ابزارها و نرم‌افزار کلاس آنلاین اختصاص دارد که البته برای بعضی از همکاران به خواست خودشان، بیش از یک جلسه هم ممکن است به این کار اختصاص یابد. در آخرین جلسه نیز یک کلاس نمونه را اجرا و ضبط می کنند تا کاملاً مسلط شوند و اشکالات احتمالی برطرف شود.

بازدید ما از مؤسسه در حالی به پایان می رسد که تصورمان از یک مؤسسه آموزش غیرحضوری، با تصویری که قبل از بازدید داشتیم کاملاً فرق کرده است. برای کسب اطلاعات بیشتر می توانید به وبگاه مؤسسه به نشانی www.sabaeducation.net مراجعه کنید.

شده است. خانم مظفری می گوید: «وقتی چنین پیغام‌هایی می گذاریم، آن‌ها با ما تماس می گیرند که فلانی این چه پیغامی است برای من گذاشته‌ای که به پدر و مادرتان بگویند تماس بگیرند؟!»

روابط انسانی

ما به عنوان ناظر خارجی، ضعف سیستم آموزش از راه دور را، مشکل برقراری رابطه عاطفی می دانستیم و به همین دلیل، یکی از سوالات اساسی ما همین موضوع بود. پاسخ آقای چشمی، دبیر عربی، این بود: «من هر دو تجربه را دارم. تا بعد از ظهر در مدرسه حضوری درس می دهم و بعد می آیم اینجا. شاید در مقایسه با کلاس حضوری، بیشتر طول بکشد تا این ارتباط برقرار شود، ولی بعد کاملاً با آن‌ها دوست می شوم و سر به سرشان می گذارم. وقتی کسی درس را بلد نیست، می گویم باید الان پیش من بودی و می رفتی جلوی تخته روی یک پا می ایستادی!»

من به مرور کاملاً بر وضعیت کلاس و بچه‌ها تسلط پیدا می کنم. با اینکه معمولاً به دلیل پایین بودن سرعت، تصویر آن‌ها را فعال نمی کنیم و صرفاً ارتباط صوتی داریم یا آن‌ها حرف‌هایشان را تایپ می کنند، ولی من کاملاً می فهمم هر کدام چه کار می کنند. مثلاً می گویم: فائزه، فکر کنم الان خوابیدی! یا: فکر می کنم الان داری به کتابت نگاه می کنی!»

خانم مظفری مدیر آموزش مؤسسه صبا می گوید: «اصلاً حس نمی کنید که این بچه‌ها هزاران کیلومتر از شما دورند. خیلی زود با آن‌ها ارتباط برقرار می کنید و بچه‌ها هم خیلی سریع سیستم را می پذیرند و ارتباط خوبی برقرار می شود. بچه‌ها می توانند تصویر معلم را ببینند و با او صحبت کنند (و البته معلم هر وقت بخواهد می تواند میکروفون هر دانش‌آموزی را روشن یا خاموش کند. در واقع، معلم مشکل اداره کلاس ندارد؛ چون می تواند با یک دکمه سکوت را در کلاس برقرار کند!)»

جالب است که گرچه بچه‌ها از نقاط متفاوت دنیا با یکدیگر هم کلاس شده‌اند و شاید اصلاً همدیگر را نبینند، ولی با هم دوست هستند. حتی سال گذشته تابستان که بعضی به ایران آمده بودند، می گفتند: خانم، ما را اردو نمی برید؟ یعنی حس و حالی شبیه حس و حال دانش‌آموزان در مدرسه حضوری دارند.»

